

NAŠA SLOGA

POUČNI, GOSPODARSKI I POLITIČNI LIST.

Slovenske lastne male stvari, a mesi loga svo pokrovnik" Nat. Posl.

Prečplata s poštarnom stoji 2 f., a seljake samo 1 f. za cijelu godinu. Razmjerno i f., a soljaci 50 nr. za po godine. Izvan vise više poštarnica. Svaki pojedini broj stoji 6 nr. Noreći se sajtu kroz poštarnicu Našnica. Imo, prezime i u najblizu Poštu valja jasno označiti. Gdje ima više predbroynikih, mogu dogovorito smi predplatiti kroz jednu Našnicu, a i List dobitavati pod jednim jedinim brojem. Kroz List nedostaje na vreme, noka to javi odpravnici u otvoru pisma, za koje se neplaća nikakava poštarna, napisati izvana Klubnica. Tko List prima i drži, ako je pošten, ga i placa.

[z]azi svaki 1. i 16. dan mjeseca.

EBERNIČTVO | ODPRAVNIČTVO

náhledy 23

Via S. Francesco N. 4, I. piano.

Pisma se salju listjeno poštarnine. Viesti, dopisi i drugi spidici stampaju se u ciklostilu u izvrsku, naime prama svoje vrednosti i smjer oroga Lista. Nepotpisani se dopisi uopstrobljavaju. Osebna napaljana i tisto sukrorno stari nenehalo mjesto u ovom Listu. Priobeda se pisma tiskaju po 5 mota, svaki redak. Oglasni se od redaka do 60 redova, a stari redak surisce 5 novih; da je u sledećem opotovanju po što se pozada oglascnik i odparničtu. Dopisi se ne traže. Crednicen i odparničtu, osim javravodnih službenih, nedopisuju u niskim druzbicama, no u putnim vojnoj Listarnice.

Pogled po svetu.

U Trstu 31. kolovoza 1877.

Dne 3. septembra će se opet sastati naše carevinsko vijeće, a za njim i ugarski parlament u Budim-Pešti. I jedan i drugi da će odmah uzeti na ruke preskakljivo nagodbeno pitanje, o kojem vele da je jedno i drugo ministarstvo opet sležno, što neide nekako pučanstvu po čudi naime na ovaj strani, jer se boji, kako bi već češće rečeno, da će morati jos i više plaćati. Nas će parlament osim toga vjećati još i o preustroju ili reformi štibre. I to zadaje pučanstvu, ko je već i onako prenaprěeno svakojakim daćam, dosta brige i skribi. Ministarski listovi pišu, da mitnički ugovor s Njemačkom napreduje veoma leipo; što bi već bilo i zeliti, ali samo da nebude na našu skodu.

Galički sabor zabio si u glavu, da prolje
i on po koju suzu nad propašću bivšega po-
ljanskoga kraljestva. Toga Poljakom nemože
niško zamjeriti, jer se živ narod nemože nego
siceati, kako je bio nekada samostalan i slava-
van. Ali ako je propalo poljsko kraljestvo,
uzrok je tomu, što su Poljaci bili sve prije
nego li mudri političari i slozni ljudi. Pa
evo takovi su i danas. U adresi što ju spre-
maju na Cara, jedni bi htjeli, da se izjave
proti Rusiji i proti tačenju tobože poljskog
tamo plemena; drugi pak o ni pet ni šest
nego da Austrija uzpostavi bivše poljsko
kraljestvo, zarativ se dakako s Ruskom i s
Njemačkom, da jih prisili na odstup neka-
danjih poljskih pokrajina. Nije li to ludo?
Ali ni u tom nisu slozni, jer jedni bi htjeli,
da se reče u adresi ovako, drugi onako, a
treći ništa. Kad će Poljaci doći do pozna-
vanja svojega položaja? Nitko nemože reći,
da se poljsko pleme neće još jednom uje-
diniti; ali to će biti sasvim u drugih okol-
nostih i sasvim pod drugimi uvjeti, nego li
to žele danas živući Poljaci. Čitamo, da
najviši u Beču krugovi nečiju rada to po-
ljansko rogooborenje proti Rusiji, pa da će se
morati iz adrese il sve to izpuštiti, il drugać
da se nesmi o njoj ni vičati. U ovaj čas
stigne glas, da je sabor bio odgodjen, obaviv
proračun.

I hrvatski sabor da će se sastati dne 3. septembra. To će ublažiti hrvatski narod, koji je već bio u velikoj brigi radi svojih pravah i pravica, pobojav se, da će proći godina, a sabora da neće biti, kao što po zakonu mora. Ali tko će izseliti ranu, što će ju Hrvatskoj zadati graničarsko zeljeznicko pitanje, ako je istina, da će graničarska

predstavka ostali bez uspjeha, a Mađari graditi željeznicu graničarskim novci, kud bude njihova volja? I to se čudo može dogoditi, ali koje bi mu ime dali, mi toga ne-znamo. Članci obično sve na svetu laglje zaborave i pregore, nego li zgubu svojih zuljevih i svojega vlastitoga imetka.

Magjari još uvijek vojuju ustneno i pismeno proti Rusiji. Klapka da je neki dan izustio u Pozunu strahovit njemački govor proti tomu magjarskomu strasilu, a poštovani gosp. Kosut da je iz Italije u Ugarsku pisao pismo, u kojem pozivlje Austriju, neka se što prije to bolje veže s Turec, te vikne Rusom - natrag! Sad dakle i Kosut priznaje Austriju, ali neće bit ništa.

Njemačka vlada je pozvala sve evropejske vlade, neka zajedno s njom opomenu Tursku, neka vojuje kako vojuju ljudi, ne pako kao divlja zvier, to jest po nekojih zakonih i pravilih čovječnosti, na koje je sdogovorno pristala sva Evropa, pa i ona; a sad kao da toga ne pamti, nego neprijatelj je bilo živa bilo mrtva izmrevari, naruzi i nagradi, goje god može tako, da je grozota i čuti. Ni to nije pravo Magjaram, nego sad psaju svojega Andrassyja, što je pristao na taj Bismarckov poziv. Andrassy će još na kojeste pristati, čega Magjari nežele.

Mak Mahon putuje još jednako po Fran-ceskoj, da predobi narod na svoju ruku pri-godom jesenskih odlučnih izborih: ali kao da mu se sreća nije na slipeo zapisala, jer se narod svuda izjavljuje proti njegovim na-mjeram. Coveni Gambetta, neustrasivi repu-blikanac, bačen je pod proces, jer da je u-nekomgovoru utvrdio predsjednika.

U Carigradu da jih je strah toli poraza, koli pobjede. Pobjede zato, jer da neće moći zadovoljiti zahtjevani, koje će tada iznesti pred vladu oboh vojnici. Mi se nadamo, da si turski paše i veziri još veoma u nedoboru glavu timi stvarni. Opel se govori, da će Muhat-Paša bit pozvan u Carigrad. Sadi kao da je izvjestno, da će Srbija opet na hajno polje, isto tako se govorka i o Grčkoj. Na otoku Kandiji buknula je buna.

Dopisi.

U Baškí dne 23. října 1877

Netom dojek stupa negomi u jednu kuću, odmah je u stanju poznati, da li su domaćin i domaćica ljudi na svojem mjestu ili nisu.

Istum jo nadnom estreman motritelj kada je vamyslaj odnosejaj podes obvezne, preosudu i njezin motroji kret, te osenit u obec staklo djelovanje.

Ordjo nije potrebito čovjeku razbijati mnogo glave, da pogodi kakve osobe imademo na čelu naše tužne i veoma zapušteće občine, evo ēu navesti nekeje podatke, iz kojih će se moći svaki uvjeriti, da su to upravo ljudi na svojem mjestu. Ako se čovjek prošeta selom, tu treba, da veoma oprezno budi, da nos nerazlupa. A zar mi neplaćamo cestarinu? Što je pako čistoćom? Sve ulice pune blata i smetja, gnoj se draži na javn-j ostaci, koteći se trpe u sredi selo, što bi se po zakonu inali odstraniti: pak ako se koja poštena osoba najde, ter oprezno na to neni poglavarstvo, zad se na njega dugau bukonom svi plemeniti i neplemeniti (sic), da tako bi bilo prvo i da tako mora sada biti! U našem mjestu imaju 5 mesarnicah, a občinska klaonica izvan selu nemamo; radi pomanjkanja iste, mesari kolju živad u istih mesarnicah i ūse kožu na javnom putu. Naylastito u ljeto doba od istih mesarnicah, ili bolje klaonicah, občinstvo mora mirisati neugodno miriso občemu zdravlju veoma štetno; pak šuti svaki, jer ako samo rieš na boljak naroda proboriš, tui ti se labko zaprijeti zatvorom i žandari.

Višja oblast imala bi našem občinskom poglavarstvu strogo naložiti, da se već jednoč u našemu solu uvede red i čistoća, jer se opaža, da broj bolestnika svakog dana raste, (kako nebi? slagat), a za liečenika nije spomena, nego kako jo to bio jedan dopisnik ove godine u „Našoj Slogi“ oglašio, da jo obč. poglavarstvo jedino iz tog gledista razpisalo natječeć za obč. liečenika samo, da Višoj Vlasti i pučanstvu pjeska u oči baciti. A neporadaju li se od nečistoće razne bolesti, jer gdje je uzduž okužen, tu neima zdravlja. Glavna zadaća jednog svjajstnog občinskog poglavarstva imala bi biti, po-brinuti se za podignutje zapuštenog gospodarstva, te nastojati svakom prigodom svoje pučano upozoriti i primjerom njim proganjati, kako bi već bila i hora, započeti valjano gospodariti. Usljed toga imala bi občina o svom trošku ustrojiti uzorni školski vrt i drugo kojesta što bi ih potaknuti moglo, da oni tako rade. Mi smo ovđu, bvala budti Svetišnjemu, nadareni dosta lepim poljem, ali još bi mnogo više vredilo, kad bi se regulirala Riečina (fiumara), što teđe sredinom. U zimsko doba, kad voda nabuji, učini veliku štetu, jer cijet zemlje odnesu u more. Zar naši očci, koji hvalisavo govorile „mi zapoređamo“, nebi mogli zasnovati misao, kako bi se dala Riečina regulirati, pak zaključiti svoje Višije Vlasti podastricti; pak kako su izvodili Urbancani za reguliranje vodo svoga polja, tako bi i mi za naše, razumjeva se da to nebi moglo biti bez novčanih žrtava, koje bi nared imao podresti. Propustiti nemotom, da neizraziti svoje spominjaju naprama našom občinskom poglavarstvu, koje za maleuu svoticu od nekoliko forintih daje u najam pastirom orešić Prvić, koji na istom prieku ljetu mazhu pasu. Mojo Čedno mišenje je to, kao takoder pred nekoliko godinah predlagalo se je u občinskoj sjednici, da občina izvrši ono nekoliko forintih, ter da otocić nasadi voćem, i više nego uvjeren sam, da bi za kratko vrieme ozelenio, jer i onako svaku godinu na nekoliko mjestih pomole se izpod zemlje mladice, koje gladno životinje pojderu. Višekrat imamo sgodu čuti jadikovati naš nared, pitamo ga za ovakvog nezna nam edgarotu nego otim riednit. Svoj smo sami krivići, da se u ovom stanju nadojdimo. Bog govoriti sam: Corjeđa p. m. s. i sam,

pak će ti pomoći i ja. — Zato nemojmo bratjo u vježek očekivati pomoći od onuda, odkud ju hoćemo kasno dočekati, nego prva brigada našeg občinskog pogl. imala bi biti umoliti našu Visoku Vludu, da ovamo pošalje jednog šumarskog činovnika proučiti ovaj naš kršoviti predjel, pak da isti uz političku kot. Vlast našim občinama pravac pokaže, što bi imali činiti za osumljenje našeg kršunog predjela.

Ovdje po našoj krasni občini neimamo ništa drugo osim kuša, smilja i kojekakvog šikarja, a zar i ovo se pušta na miru? Podupišto! to se sva ne očigled istim panduru (poljarom) sa korenom čupa, tako da za koju godinu držat očemu za redkost ovđe kuš kao i Amerikanci. Zašto nebi mogla občina tomu na put stati? Unistavanjem kuša, smilja i drugog šikarja: a) lišavamo pčelicam potrebitu hranu, b) goli se tlo ter vjetar odnasa zemlju u more, a kamen nam ostavlja; c) pomanjkanjem ovoga, naš predjel zadobiva sve to ostrije podnebjje, dažd po ljetu redje pada, jer svaki znati bo mora, da žumo na sobe privlačuju vlagu i kišu. Nebude li naša Visoka Vlada što veću paznju obratila na osumljenje krša našeg otoka, do koju godinu kupovat očemo drva na vagu, kuo što i kruh, a već je i kupujemo na svećice (fasceti) kao u Mletčicama i skuplje.

Kako čujem jedan od naših učiteljih mora ostaviti svoje mjesto, na kojem je kao neviše hrvatskom jožiću našu djecu podučavao kroz 3 godine, a prepostavljena vlast kad ga je imenovala, valjda nije znala ili nije htjela znati, jeli isti za našu školu sposoban ili ne. Maknutjem prvo navedenog učitelja, kako se glas, dvojica se takme, tko će ovo mjesto zadobiti, jedan podučitelj i jedan učitelj, koji je već i poznat do sada iz svog rada na književnom polju, jer je izdao za pučku školu posebnu slovenicu, koja uči djecu govoriti *ov kokošu, ov jaje* (sic). Ovdje mi sada ne preostaje drugo kazati nego to, da ovaj narod sve svoje pouzdanje postavlja u pravednost i bezpristranost poglavitoga i veleučnoga gospodina Klodića pokrajinskog škol. nadzornika vrucuće ga moleće, da na izbor ono nekojih našo občine neuzimljivo ni malo obzira, neka nam pošalje učitelja rodoljubiva i poštenu i u hrvatskom jeziku vješta, u koga se usamo, da će popraviti što je do sada bilo zapušteno.

Iz Istre mjeseca kolovoza 1877.

Ima već preko mjesec dana, što su bili izbori za občinsko zastupstvo u Boljuncu, gdje je pobjedila narodna stranka nad Šarenjacima. Mnoga rodoljubivih srdaca se je razveselilo usljud togu dogadjaju, ali više, što je načelnik pun narodna duha i zato mnogi očekuju od njega, da uvede potrebite reforme u dosadašnji trulež — koliko mu bude moguće. Na njemu je, hoće li biti od narodnjaka blagoslovljani, ili prokljinjan.

Ne tako sretno su izpali izbori u Tinjanu. Žalostniji je taj dogadjaj tim više, što su u občini naši protivnici u goljeni manjini. Nebi si mogli protumačiti, kako se to zabilježilo, kad nebi poznavali oni ubitačni upliv, one željezne verige, kojimi su Karnjeli opasali nevoljna kmetia. Te verige su novci, koje je Karnjel, preseliv se bez čizmahi i košulje u ove strane na kojekakvi način kmetu oteo. Novac taj dade Karnjel — kako ribar kad na udicu stavi da se bedasta riba slije u bratinskim tobože načinom uz male percente —, koga jadan kmet povratiti nemože, nego sve više i više u nevolju zapada. Ako pak dođe prigoda, da bi kmet štgod učinili morao, što takovim ljudem po čudi nije, onda se kmetu zagroza, da će — dobiti ekskulciju, ako to i to učini. Tako se je zgadljalo kod zadnjeg izbora za žemaljskog zastupnika, mnogobrojno. Iz toga si možemo jedino protumačiti uspjeh obijuh izborah. Kmeti dakle! gledajte da za svako malo dug nedeljal, osobito pak gledajte kod koga ga učinite. Nemojte se onda dičiti, ako se Karnjel doстоji! s vami sladko govoriti, ako vam možda dade prezum tabaka ili cigare, što morato pak krvavo platiti, nedajte se od takovih nastaviti, nego poslušajte onoga, koji pošteno s vami govor. Ondje pak, gdje nisu bili izbori, gl dajte kako izabirate; kako si budete streljali, tako ćete i potivati.

S druge strane radostan je pojav, što su nekoji svećenici počeli korespondirati sa uredi hrvatski. To je veoma hvalevredan postupak i vrijeđan, da se sledi uzperko svim psovkama i protivničke strane.

Čitao sam u broju 16. „Naše Sloga“, članak „Istra i hrvatsko sveučilište“; mnogo me razveseli, vidjeti kako moj nepoznani prijatelj B. Želi, da bi istarski djaci polazili hrvatske sveučilište, da sisaju

u izvoru sladki med Hrvatstva, da se onđe u hrvatskom duhu uzgoje, pak da u domovini kašnja u onom duhu rade. Ja mu veoma zahvaljujem za njegovu priklonost prama Istranom, ali mu moram kazati, da on nepoznat odnosajah, kojimi istarski Hrvat računati mora. Kako je zemlja, tako je i kmetsko pučanstvo — sa malimi iznimkama — siromašno, barem nije sploh tako imućno, da bi bili pojedini kmetovi kadri udržavati sinove si u tudjem gradu, a da sebe iste nezatari. Djaci su prisiljeni uprijeti se na štipendije i podporu — koji su prilično dosti im, a nedobiju štipendiju ako u Translajciju idu. Jedini zavod, koji je za podupiranje istarskih Hrvata kao takovih, je preslab, da bi tolikim koji bi želili učiti u Zagrebu mogao davati podporu; to jest „Bratovšćina hrvatskih ljudi u Istri“. Ja kod ove prigode apoliran na rodoljubije svih iskrenih Hrvata, ovkraj i onkraj Rječine, da uvaži potožkoće, koje izobrazivanje Istrana preče, krepko podupiraju taj zavod, koji će onom stazom kako i doseče napred koracati, i kô što da u malenom broju, tako onda u većem broju podupirati siromašne djake. Naslo se rodoljubah, koji su za akademije, sveučilište itd. tisuća i tisuća forinti namjenili, pak se usam, da će oni i drugi, ažihovim primjerom oduševljeni, i ovaj rodoljubni zavod podupirat. Bit će jedan hrvatski narod zabavalan.

Sada toliko, a drugi put više. — — —

U Lindaru na 26. Augusta.

Na 23. t. mj. bijašo u našem gradiću veliko veselje. Naš Presvetili Biskup pohodio je prvi put ovu plovanju.

Već na predvečerje rođonoga dana sakupi se ljepe broj ljudi, mužkih i ženskih, gospode i kmetovih da dočekaju Presvetelog Gosta. Čim dodje željno očekivani Gost do mesta, gdje se bijaše sakupilo ljudstvo zaori jedan glas: „Živio naš Presvetili Biskup“ a za njim kokoš iz jednoga grla sviljolice triput „živio“. Zatim odpratimo Presvetelogu do velike crkve, gdje se pomoli Bogu svemogućemu, zahvali Lindarcem, što su ga tako ljubezljivo dočekali i primili te ih pozovo na sutrašnju službu božiju.

Sutradan bijaše kod nas kako obično na veliko blagdane. Osebito milo bijaše gledati kako je skoro svu djeca i mužaka i žensku pristojno bila odjevana, čista i vesela. — Kod službe božje bijaše crkva, akepram dosta prostorna, dobrabno puna. Kako svagdje tako i kod nas prosbori Presvetili Pastir vrlo lijev govor smjeraju na korist duševnu a i tjelesnu svoga pučanstva. Zatim se obavi ostala služba božja, kao obično kod ovakvih prigoda. U koliko sam ja mogao opaziti, bijaše sve u redu toli u crkvi, koli izvan nje. — Po objedu razgleda naš ljubljeni Gost ostale dvije crkvice u gradu, pohod jednu otmenju obitelj i podje da se naužija lijepta vidika između crkve. — Pošto se pomoli u crkvi i su za kratko vrieme još jednom svrati u župnički dvor, odputi se put Gračiću.

Gostoljubivi Lindarci, a osobito vesela i nadobudna mladež nije propustila a da Mu ne zaželi sretan put. S toga sakupi se izvan grada mnogo veći broj ljudi nego li na predvečerje i ga srdačno pozdravi, veselo klijuči po više putah dogotrajnih, urnebesnih „živio“.

Tim su pokazali poštomi Lindarci, kako ljube svoga Duhovnoga Pastira; kako se je i u njih zbuljila narodna svest; pokazali su, da ako štuju tajde, da se *svoje ljube*.

Uvjeren sam, da će onaj dan ostati duboko zabilježen u srcu svakog pošteneog Lindarca. Nu uvjeren sam i to, da bi ovaj narod najviše ugodio Presvetetom Biskupu, kad bi si dobro zapamtio nauk njegov i u prediki i poslje kad je izpitavao mladež i kad bi po njem živio!

Jedan kmetski sin.

Slavenski rat za oslobođenje.

Rusi se i Turci još jednako pripravljaju velikoj bitki. To jest, Turci bi rada al se ne pouzdaju udati na Rusu, a Rusi nemare, dokli im nestigne sva kolika pomoći, što su ju naručili iz Rusije. To očekivanje pomoći, hoće se mnogomu činiti predugov, ali neka promisli, kolika je to božja deljina, pak će se umiriti.

Rusija se je najposlje sjetila, da i danas turska sila vriedi mnogo više, nego li jo ona mislila, pa da je poslala na bojno polje premašto vojske, naimo

kad se ta vojska još onako raztepe i raztrudi, kroz što se bilo zgodilo, zato sad gleda da bude sile prema sili. Da bude to odmih s početka učinila, nebi se sad kajala, što badava troši i počiva. Kad bi ju bila i veća nasreća stigla, nego li jest, nitko pošteno nebi rekao, da nije bila katra, onolika kolika jest, svladati Tursku, nego da se je nezmoran svladala, pa to bi bilo za otkvju državu prava stranata.

Nego mi ovih petnaest dana nisu stojale prekeštene rukuh ni turska ni ruski vojska, djepeći i kod Plavne i dolj i dolj, kroz takđej i Dobratić bilo je tu i tam više ljudi straćajih i od prvimi straćajima, gdje su se sad jedni sli drugi natrag povukli krevavih glavah. Sve pak što se zgodilo važi u ovo petnaest dana, dozidalo se u klanju Šipki, što ga je siloviti Sulejman-Paša htio Rusom uzeti, ali do sada nije uspio, a nizam se i da neča. I Osman-Paša i vrhovni zapovjednik Muhamed-Ali-Paša uvidio, da nisu Rusom dorasli dokle im i Sulejman nezprincipi su pomalo sa svojim četama, prije da daj mi utlog neka po što po to pravati što brzi Balkan, dokle Rusom nestigne i veći potvrdi. Sulejman je poslužio svega gospodara, pa je juš bio već dva dana, što nepravom napadu Rusu, te skrušio, da si proteći put kroz Šipku, ali badava. I Rusi i Turci znaju veoma dobro, zašto se ovdje bore, zato su i bili kri lavi. Sulejman je dosad izgubio 22000 što metvih što ranjenih Turakih. Koliko su izgubili Rusi, još se nezna, ali da nisu koliko i Turci to jo naravski, jer Turci se ponju uz brdo, dožim jih Rusi odbijaju už brdo. Tko je uz visini svakako je sigurniji, nego tko je u dolini u stroma brišu. Sulejman je dokle htio ponoviti i na Balkanu svoja crnogorsko dočekodneve. Dao Bož onom stražem, kojom i tam. Jedan engleski dopisnik pripovjeda, da so je kod Jeni-Zagreba 3000 Rusih u Bugaranu branilo 8 urah proti 30000 Turakih, i samo kad jih je palo 830 vojnika i 30 oficirih da su se predali. Gjonaral Gurko odišao je u Petrograd, da doprati na ratističaru stražu.

Osman-Paša sjedi još uvek kod Plevne, ali njegov je položaj mnogo pogiboljnji nego dana petnaest dana, jer su i Rumunji Dunav promostili, te mu došli za ledja, a do skora će se uplosti u rat i srpsku vojsku, pa možda sa juga i grčku. Tu neizmene druge, nego napeti sve sile, pa izkoruniti vraga, koji u Evropi neima drugoga prava da vlada, nego pusti zvioriansku silu. Vlade, pod kojom narodi nena-predaju i duševno i tjelesno, po naravskom zakonu neima prava da obstoji. Tu grijes, tko se je norioči, jer baca pod noge svoja čovječja dostojarstvo, to jest, slijek i priliku božju. Zato će ostati do vješta pred svjetom crna obraz sadašnjim turkoljubom, koji se gradi, da tobože za slobodu živu i umiru, a ovo im je gojusna i nepoželjona duša ugrzoča u blato robstva i nasilja. Prava sloboda je kao božja sunca, koja jednaka širom sveta sveti, a ne samo u Londonu, Pesti, il Beču. Tko tega može da razumi, nije vredan da se čovjekom zove, pa bio on koga mu draga roda i stališa, vjere i zakona.

Jest, ovaj se rat ratuje za slobodu, zato nas je ovo duša zaučela u njezino divno kolo, pa nemogosmo da i našim čitateljima nepriobčimo, što tu potudismo i pomislimo. A sad da svršimo ovo izviešće, rekavši, da se Rusi i u Aziji nalaze sve to u boljem položaju. U Crnom Moru je ruski ratni parobrod „Lividacija“ potopio jedan veliki turski ratni brod Monitor.

Iz Crne Gore se zna, da se Nikšić nije svo dosad predao. Turci su žilavi, al na koncu će se morat ipak svudjer podati tako stalno i sigurno, kako je stalno i sigurno srce i junacstvo slavensko. U ostalom Bogu su u rukoma i Turci i Slaveni.

O sjemenu bilja.

Nastavak. — Pisac M.-i.

Škrob i ulje (i druge tvari koje u gospodarstvu rabe te kojo se nalaze u bilju, osobito u sjemenu) pripravljaju bilina iz česticah iz zemlje usisanih, k životu i k rastu neobhodne potrebitih. Radi toga imade u sjemenu mladoj bilinih najpotrebitijih hranih sokova, tako da je mlado zrno, delec se od matice biljke, priskrbljeno branom, za prve dane života.

U ostalih dievilih biline biva škrob, ulje, i druge manje važne sastavine, koje sjeme izpušnjuju vodom premješane; odtuda poznata sočnost ploda i listja. Vodu usiše sama bilica iz zemlje ili iz

zraka. U sjemenu nalazimo one tvari skoro boz ikakve vlage, dotično vode; uzrok je pako tomu taj, da so uzmogne više zrnah skrobovih i kapijicah uljenih u stanicu sjemena namiestiti nego li u stanice listja skoro posredu sokom napunjene.

Što u sjemenu neimade vlage, ne biva radi toga, da čovjek od zrna čistu branu crpi, jer niti pčela ne naslaža med u ul radi čovjeka; dapače nekojeg nam je sjemena sadržaj netočan, otrovan i pogibeljan.

Jer jo pako sjeme izpunjeno suhim i mastuim hranivim česticama, to so ono tako lahko no posuši. Ako sjeme i nedodje odmah u zemlju, pošto je od matice odpalo, ono ne pogine, već utraža neozledjeno dulje vremena nepronicien pri tom sadržaju. Zrielo sjeme jest dio ili cijelina neodvisna od majko si biline.

Listje i cvjetje od stablike otrgnuto, poginje naglo, sjeme pako proživi za sebe mnogo godina, često i stoljeća ne izgubiv silu klijanja (t. j. čim se posije niknu i rodii). K tomu mnoga pripomaže tvrdka korica ili lupinja sjemena. Mehkoča i tvrdoca, tankost i debljina korice, uplivaju na naglo ili lagano klijanje sjemena. Gajjokoje sjeme nikne prije nego li izpano iz ploda (uzplodja) u kojem je sahranjeno bilo. Sjeme od kave mora se odmah čim dozro zasaditi, inače neće niknuti.

Druga sjemena klijaju posjed više godina. Tako primjerice, sjeme žita, što su ga našli u egi-patskih mumijah i grobovih, u kojih je preko 2000 godina ležalo, niklo je posijano, te rodilo dobrim plodom u 1. godinu staro žito.

Klijanje sjemena ne zavisi od mnoštva u njem sačuvanih hranivih tvari, akoprem su ove vrlo znamenito k daljnemu rastu i razvitku.

Sjeme zatvara u sebi osim već navedenih sokova i čestice, takodje maljahu bilinicu s korenjem i listjem.

Zanetak dakle buduća mlade biline počima već na maje bilini; posijano sjeme pako naliči sadjenici ili mladici na tudjoj stablići ucipljenoj, jer već sjemenu nalazimo pun (piphak) dapaće i korjen, koji sadjenici ili cijelu manjka.

U zemlji umiška se korica sjemena vlagom, kojo imado uvjek u zemlji. Kod badema, i u običe kod sjemena naših voćkâh, okružava sjeme još druga kano kost tvrda korica, a ona se umjekšava vrlo polagano.

Kad već jednom vlaga u samo sjemo pronikne tad počima klijanje. Najprije produlji se mali kojnjec i odeblije ponešte, probuši ili nadigne koricu te se u zemlju zaboda. Zatim ponarastu prva listića te izbacu posyvama koricu.

Hranive tvari, koja sjeme izpunuje, pomažu mladoj bilini k razvojku, čim so vlagom pomiješaju to njoj mnogo više služe, nego li služe staroj bilini tvari, nalazeće se u zemlji, kojimi se ona (bilina) hrani. Vlaga je dakle poticatelj klijanja. A tim nam se razjašnjuje, kako može sjeme onako bujno u čistoj vodi klijati.

(Sljedi će)

O uzgoju ječma

(Hordeum).

Evo me, mileni moj poljodjelje, da ti danas upišem nešto o uzgoju ječma.

Ječam je od pamтивika kao divlji rasao u Armeniji, Georgiji i sjevernoj Indiji, to je još i danas nalazi divlji oko rieka Kura, Eufrata i Tigrisa, odkud je u Europu sa drugim gospodarskim bilinam (rastlinam) donešen. On se ponajviše sije u sjevernoj i srednjoj Europi tako, da još uspijeva tija pod 67° $20'$ sjeverne širine. —

Ječam istina ne deje dobar kruh *) i nije tako hranivan kao pšenici i ražen; nu ipak zauzimlje među gospodarskim bilinam (rastlinam) važno mjesto.

Ječam se upotrebiti može za mnoge stvari, kanoti: za brašno, za različite kaše, kao slad u pivarstvu i za krmu. Slama je njegova cijenjena tako, da u 84 Kilogramab (150 ū) jačmenova slama jest toliko hranivosti kao u 56 Kilogr. (100 ū) dobra siena. — A sad na stvar!

Svrsti. Ječma ima mnogo odroda ili vrstih, od kojih eu ti, mili moj prijatelju poljodjelje, ovde neko spomenuti, naime: šesteroređni (hordeum hexasticon), četveroređni (bordeum vulgare) i dcveređni (hordeum distichon), a opet od ovih triju ima još mnogo drugih. —

*) Kruh od jačmenova brašna jo onda stopram dobar, kad je isti (kruh) pomican sa jednim dijelom ječma, zatim jednim dijelom pšenice i napokon dva dijela rati.

Ječam dijelimo na ozimi i jari t. j. prema tomu kako se jeseni ili s primalećim sije.

Ja eu sad u kratko upisat uzgoj rečenih triju vrstih ječma; nu počet eu ponajprije sa šesteroređnim. Dakle pozor!

Ova vrst ječma (t. j. šesteroređac) dijeli se na ozimi i jari; nu većim dijelom sije se kao ozimac. On se osobito odlikuje tim, što jo liep i vrlo hranivan. Dobro uspijeva, samo što mu jaka (ostra) zima rado škodi, zato se mora rano sijati, da se jo prije zime može ubokorenuti.

Kod ovog ječma jest osobito to svojstvo, što rano dozrieva (dozori) tako, da gospodar može još za vremena na njegovu mjestu posijat heljdu, proso i sladku repu. — Zemlju (tlo) ljubi dobro gnojnu i obradiju.

Ja ovaj ječam našim poljodjeljcem ne mogu dosta preporučiti, s razloga, što sam izkusio, da je ova vrst ječma za našo predjelo još najbolja, jer je izkustvo dokazalo, da najveća (najkrupnja) i najsvetlijia zrno daje. Sa jednog jutra (1600 ū) može prirasti 35—40 vag.

Cetveroredni ili naš obični ječam. U nekih predjelih mire nam domovine nazivaju ovaj ječam malim. Visok narasto jedan motar i 26 centim. (4 stopo). Mi Hrvati ponajviše ovu vrst ječma sijemo. — Isto se sije u proljeću kasnije, jer mu praljotni inrazovi škode, nu sijat se može na gusto.

Polag svega toga ipak nije tako izdašan kao napomenuti šesteroređac. Sbilja ako jo vrije ugodno i vlažno može sa jednog jutra dat 30 vagana.

Zeti se ima umak čim je treći dio požutio, jer da se čeka dok sve dozrije, moglo bi pol zrnia izpasti. Zato brato pozor na ovo što rekoh! Slama mu je mehka i dobra za hranu (dakako kao sjekira) našoj domaćoj stoki (marvi).

Dvoređni ječam. I ova vrst ječma sije se u nekih predjelih vrlo mnogo. Zovo se i voliki ječam t. j. debeli dvoređni ječam a to zato, što imade liepo (debelo) i čvrsto zrno.

Ovaj ječam sije se vazda u proljeću t. j. kao jari; nu zato se i zovo jari ječam.

Dobro uspijeva na dobro gnojnoj zemli, a na pjeskovitoj noradi, a na ilovastoj onda stopram uspijeva, ako jo bila (oranica) dobro izorana i izdrobljena. I tamo ovaj ječam dobro uspijeva, gdje je krumpir posadan bio (t. j. na onoj zemlji) i to s toga, što se zemlja sa okapanjem i izkapanjem istog (krumpira) nadigne i to mu velo dobro čini.

U mokrom vremenu nesmije se nikada sijati, bolje će biti pričekati sjetvom nekoliko tjedanab, dok se vrije popravi.

Glavno pravilo u običe za sjetvu ječma jest ero ovo: „Ječam se imade vazda u sušnu zemlju (tlo) sijat s razloga, što čes onda stopram siguran uspjeh postignuti.“

Ja li sad zemlja za rano u proljeću suha t. j. izvana suha, koristno će biti rano ga posijati, da se može dobro obrasti, dok je tlo (zemlja) još vlažno.

Ova vrst ječma dobro rodi, na jutro dobije se ga 30—40 vagana, i to još nije premnogo. Slama mu je dobra za krmu, dodim zrno se upotrebjava ponajviše za kašu, piju itd.

I ova vrst ječma iz izkustva što toplije preporučam s razloga, što na zimi nije osjetiv i vrlo dobro rodi.

Nas hrvatski poljodjelac ne sije (žalivože) ovaj ječam, te veli za uzrok, što ima samo dvareda, a nezna jadan, da se ovaj dvoredac mnogo bolje izplaće nego li naš obični četveroredac.

U najnovije doba proporučuju mnogi gospodari sijat tako zrni goli (golac) ječam. Isto se upotrebjava za branu osobito marvi, zatim za mješanje u kruh (kruh je iz ovog ječma veoma tečan) i napokon za pecenje pivo. U Njemačkoj ga sije mnogo. Golac se zato zove, jer mu zrno nije tako plivom odjeveno kao što kod našeg domaćeg ječma.

Gologa ječma imade dvo vrsti, naimo četveroredni bez osija i krapni dvoredac sa dugim osijam. Ova vrst ječma sije se u proljeću. Zahtjeva dobru i dobro uređenu (obdjeljenu) zemlju.

Zrno mu je prilično krupno, bielo (kadkad sa crvenastim prugom), ali uza sve to zrno daje zdravu melju (brašno).

Ovaj ječam se sije na više mjestih u Českoj, pa ga upravo česki gospodari veće preporučuju za sjetvu i to zato, što velo dobro rodi. Ja eu ga iz Česko naruci i počet ga sijat u Hrvatskoj. Uspjeh uzgoja prihodi eu u svoje vrije milom i dragom bratu poljodjelcu.

Scenim, da sam ti u kratko razložio način uzgoja pojedinih vrstih ječma, a sad prijatelju reći eu ti još nešto u običe, što imas znat o ječmu.

Kakvo u običe zemljiste (tlo) ječam ljubi? Ječam ljubi (zahitiva) dobro gnojnu zemlju. Zemljiste, koje (on) ljubi, nesmie odveć težko i žilavo biti, jer on podnipošto takovo netripi.

Dalje ječam zahtjeva zdravicu (doljnju zemljiju) propustnu i zatim treba da se dobro i duboko uzrati daje. Tle treba da je također sastavljen iz pjeska i ilovaste sa nešto vapna najbolja tlo; pa zato se zove ona zemlja (tlo) na kojoj ječam dobro raste: zemlja (tlo) preog reda.

Postoji kojih biljka ječam uspijeva? Ječam uspijeva najbolje poslije kuruze, krumpira, blitve, grabe, grahorice u običe poslije svih okopavina.

Poslije pšenice ječam neće nikad uspijeti, jer sitno zrno daje, dočim sijan poslije raži mnogo je bolji. Nu svakako gledaj, da ječam sijes poslije okopavina, jer se isti onda najbolje izplaće. — Zemlja se za ječam ima više putih preorati (osobito prije zime) s razloga, što ječam ljubi dobro izdrobljenu zemlju.

Doba sjetve. Jari se sije u mjesecu ožujku i travnju, a dozrieva obično koncem srpnja do početka kolovoza. Jari ječam gledaj, da što moguće ranije postić!

Ozimae pako sije se mjeseca rujna, a dozrieva do polovicu srpnja.

Na jednu jutro (1600 ū) sjemena se potroši 2—2½ vag.; nu ječam radje pregusto nego prereddo sij. —

Jecam se imade što česće pljeti. Opazio si brato poljodjelje! da ječam rado biva smjetljiv, zato se mora prije sjetve zrno u raztopljenoj zelenoj galici (FeO, SO_3) namakati. Deder pokusaj!

Zetva ječma obavlja se umak čim je veći dio, kako gori rekoh — požutio, jer mu je onda zrno natažio.

Po rati (jutru) ječam daje 15—20—30—40 vagana i 20—25 centih slame. Upozorujem te, mili moj brate i prijatelju poljodjelje, da prije nego ječam pod krov spraviš, iinaš snopove *debro osušiti*, jerbo se inače može lako upaliti, što veoma škodi zrnu i slami.

Dočasti put upisat eu ti nešto o *uzgoju pšenice*. Za sada mi pako ostaj zdrav i sretan; ostaj i nadalje marljiv i pošten Hrvat.

Vazda troj iskreni brat i prijatelj

N. Vožić.

pravitelj vlastitstva Vuksin-Sipak.

Književne vesti.

Poziv k predplatni.

„Za kraljevstvo i slobodu slobana.“

Premaklo se preko devet poslovičkih godina dana, da, zaboravno godište ide i već kuca zahrđajmo halkom na vratinu vječnosti, kako sam zamislio i zasnovao djelo pretežnje narodopisno sadržino, kojo namjeravam na svijet izdati pod predsjedonjem: Balkan, a koje sam bio iznajprije naučio okrititi i pravak, pak i veleučilišnik, pomenuvam u predgovoru, po slavenskom svjetu obznanio pod nadpisom bosansko-hercegovačkoga „Divan“.

Ovi će podatci kojo icerponi iz najpouzdanijih izvora, a koje potekli iz postojebine preko vjorovanih domorodaca, ova misli i proučke o zemljiji i o našem narodu hrvatskom i srbskom, naročito u Bosni i Hercegovini, izači u čas, u koji će se k razrštu prevratiti odlučnih, državnih i društvenih preobražaja biti dognalo pitanje, komu sam bez ikakve pohvale svoje nemalo između ostalih također do dosjedlosti priprivrio, kad 'no sam godine 1868. Zapadnoj Evropi prviom dovknuo i naglasio diplomske poudač (theoremat): „... Zapadna Evropa, ako se napravno toga strašila i to utvare (panslavizma i vyzantizma) boji, ponajbrje treba da pregne, pa svom silom svojom da uznastoji, neizvještano i golemo pitanje istočno prije svega da se pretvor — u bosansko-hercegovačko“.

Nezahvatajući sa tankoglasovite strunje-čarobnice diplomatskoga nastroja, ova moje djelo donosi zanimljivih vesti i critice iz zarobljenih zemalja, Bosne ponosno i koljivo našo narodnosti, Hercegovine, običi pomisli o nutarnjih prilika, značajnih, čovjekoslovnih bilježaka o narodnjem životu i običaju,

a osobito o narodnih vrlinah i lošinah, sve prema čudi i naravi, razklade o narodnom jeziku i o narodnih umotvorinah, pripovedkah, pričah, pjesmam, poslovicah, gatkah, rečenicah, zagonetkah, prekorećenih, napitnicah itd.

Poznavajući običaj i život našega naroda, navlast po posavskih gradovih posanskih, dakle na svet izdajući plod promišljena truda, osnovan o običih narodopisnih (etnografskih) pravilih, podatku i vesti, izvorno obradljene.

Citavo je djelo sastavljeno, kano da je besjeda, prosborenja svetu za oslobodbu Bosne i Hercegovine, epopeja „za krst častni i slobodu zlatnu“.

Ovo će djelo, koje bi sad upravo u oru ugledalo svetu, po tiskarskom proračunu dobro nadmašiti desetak tiskanih listova na veljoj osmini, te će izdanje, na tananju hartiji jasnim slovi ukusno izkićeno, iznjeti nemali trošak.

Ljubitelji i ljubiteljke hrvatske knjige! Kako je izdanje ovakva i ovolika djela nemoguće književniku, koji neuživa stanovita dohotka, te se nemožo u tisku dati bez predtečno gotovine, kojom će se tek omogućiti: molim osobito Vas, što ćete primiti ovaj moj poziv, da mi se koje sabiranjem predbrojnika, koje predplatom čas prije odzovete, — da se naklada uzimogna osjeći, — pak da me ovim poduprete po uzoritu rodoljubivu, veleđusuju svojem u ovom pregnuću i podhvatu, namjenjenu na unapređenje narodnomoderno knjige hrvatske i srbske, i obrabite na dalji rad u istom pravcu. — Prije se ovo izdanje neće moći tiskati, dok se nesazna, koliko će predbrojnika manj biti. Imenik će se p. n. gg. sabiraca i upisnici priobčiti uz izdanje.

Predplatna je cijena knjizi 1 for. Ova će cijena po izdanju postići. Predplata se i predbrojka ovdje upisuje u svih knjižaralih, a spolašnja, molim, neka se na moje ime ovamo šalje poštanskom napuštanicom i dopisnicom. Onim, koji plato predplatu, to jest 1 for, napred, knjiga će se franco opremati. Na deset će se uzetiht iztisaka po jedan pridavati bezplatno.

Ako višak preteče, a ono će se na podporu sirotčadi bosanskih uskoka nameniti.

Uzdam se u žarko i vrlo rodoljublje sve kolike inteligencije, naročito svećenstva i omladine, da će se ovomu momu pozivu usrdno odazvati. Puka razglasba zaista nije svrha ovomu pozivu, nego je ovakav oglas jedan jedini put, kojim se djela u nas mogu na svet izdavati i razpačavati.

U Zagrebu ljeti god. 1877.

Velimir Gaj.

**

Sv. Cecilijs, list za pučku crkvenu glasbu i pjevanje ishadjaj svakoga prvoga mjeseca u Zagrebu i stoji 4 for. na godinu.

BRATOVŠĆINA HRVATSKIH LJUDI U ISTRI.

POZIV.

Dne 17. mjeseca rujna po podne držati će se u dvorani narodne Čitaonice u Kastvu redovita škupština „Bratovšćine hrvatskih ljudi u Istri“. Moli se, da blagoizvole prisustvovati škupštini svi, koji po §. 7. pravilah pravo imadu.

PROGRAM:

1. Izvieštje tajnikovo.
2. Izvieštje blagajnikovo.
3. Izbor novog odbora.

U Kastvu dne 27. Avgusta 1877.

Vjekoslav Vlah, Predsednik.

Pop Ern. Jelušić Tajnik.

Različite vesti.

Nj. c. k. Visost, nadvojvoda carević Rudolf, prispio je dne 25. pr. m. u 8 jutro načelnim vlastou iz Beča u Trst, oduš je carskim parobromom „Greif“ krenuo put Dubrovnika u Dalmaciju, a očario put Krfu u Grčku.

Vrućina je odrje u Trstu toliku, da se jedva tako spominje takve. Ali čitamo da je drugdje još

i gore, naprimjer u Rimu da je dosegla 40 stepen, došim kod nas nije nego 36, a u južnoj Španjolskoj da misu već moglo ni ptice letiti po zraku, kako je bio usijan.

Gjeneral Mollinary dobio je, kako pišu Narodne Novine, od Cesara dvomjeseči dopust, te došao u Tirolsku i u gornju Italiju, da si popravi zdravlje.

Veleučeni g. Dr. Gjuro Pulje, bivši gimnazijalni ravnatelj u Trentu u Tirolskoj, kamo bijašo radi svojega rodoljublja iz Zadra progutan za vrieme Mamule i Lapene, stupiv u zasluzenu ponzu, odšao je ovih danah u Rim, gdje će ostati za nekoje vrieme.

Družtro svetojeronsko. Budući će se doskora knjige članovom družtvu svetojeronskog za godinu 1878 pripadajuće razasijati, zato se pozivaju sva gospoda članovi družtvu, da promjeau svoga boravista najduže do 15. rujna 1877 pre sjedničtu družtvu svetojeronskog prijaviti izvole.

Ték Novacah polag Borse u Trstu
dne 31. Augusta 1877.

Carski dukati (cokini) 5.67 — Napolooni 9.54. — Lire Ingleske 11.91. — Srebro prid (aggio) 106.15.

Grena bol, kašalj; hreputavica, promuklost, nazeb, zadavica, rora, zapala ustih itd.

mogu se u kratko vrieme izlijeći rabljenjem

NADARENIIH

PRENDINIEVIH SLADKIŠAH

(PASTIGLIE PRENDINI)

Što jih gotovi P. Prendini lučbar i ljekarnik u Trstu.

Vremo pomažu učiteljem, propovjednikom itd. Predbrojnik kašljaju noćib, navadno jutarnje hreputavice i grlovi zapalib nestaju kao za duđo uzimanjem ovih sladkiša.

Opazka. Valja se paziti od varaljaca, koji jo panačinju. Zato valja urjuk pitati Prendini-eve sladkiše (Pastiglie Prendini) to gledati, da bude na omotku kutijice (skatu) moj podpis. Sraki komad tih sladkiša ima ulsnuto na jednoj strani Pastiglie a na drugoj Prendini.

Clena 30 novč. kutlijci zajedno sa naputkom.

Prodaju se u Prendini-ovoj ljekarni u Trstu (Farmacia Prendini in Trieste). — A izvan Trsta dobivaju se: na Ricci kod Prudana ljekarnika i kod Jochola i Pavicija mitrodijara; — u Gorici kod Zanetti-a, Pontoni-a, Korpana i Kirnora; — u Puli kod Wassermanns ljekar. i Schinnerna mitrodijara; — u Malom Lošinju kod Viviani-a; — u Pazinu kod Liona; — u Zadru kod Borčića i Borcettin-a; — u Šibeniku kod Bošića i Mistura; — u Špletu kod Volpi-a; — u Korčuli kod Zovetti-a; — u Makarskoj kod Pojani-a i u svih boljih Ljekarnih itd. Specijalijah.

10

Knjižara, knjigovezara i posudna knjižnica.

Mojom uakladom upravo izašla te se u svih knjižaralih dobiva:

Hrvatska Kuharija

III pouka, knako se gotove svakakva jela.

Novo, po metričkoj mjeri prerađeno i pomnoženo izdanje, 8.º 283 stranah. Cijena broširanoj knjizi je 80 novč. u tvrdih koriceh ukusno vezano 1 f. U cijelom platnu to pozlaćeno 1 f. 30 novč. Najprikladnije se naručuje ako se novac poštovnom doznačicom pošalje te se 15 novč. pridoda, gdje gg. naručitelji knjigu frane dobjivaju.

Nadalje:

NOVA METRIČKA VAGA I MJERA,

za puk napisao MILAN KUČENJAK, župnik pod Bielom.

7. Izdanje u pet hiljada komada.

Cijena istoj 5 novč. ili groš. Ta veoma koristna knjizica razpačana je dosegu u 25.000 kom.

DRAG. ALBRECHT ml., knjižar

Varaždin, župni trg br. 69 — DRAG. ALBRECHT ml. — Varaždin, župni trg br. 69.

NOVA SLIKA pod naslovom: OSLOBODIOCI ISTOČNIH SLAVENAH

Na istoj slici ima devetnaest vjerno po fotografijama izradjena lika onih ljudi koji u toj velikoj istočnoj drami kako na bojnom, tako i na diplomatskom polju najvažnije uloge imaju, a to su slijedeći: 1. Aleksandar II., car ruski — 2. Nikola I. Petrović-Njegoš, knjaz Crne Gore i Brda — 3. Cesarević, prestolonasljednik ruski — 4. Veliki knjaz Nikolaj-Nikolajević — 5. Veliki knjaz Mihajlo — 6. Veliki knjaz Aleksije — 7. Veliki knjaz Vladimir — 8. Veliki knjaz Konstantin — 9. Veliki knjaz Srgije — 10. knjaz Gorčakov — 11. Gjeneral Ignatijev — 12. Gjeneral Sumarakov — 13. Gjeneral Kaufman — 14. Gjeneral Suvalov — 15. Gjeneral Bariatinski — 16. Gjeneral Totleben — 17. Gjeneral Loris-Melikov — 18. Gjeneral Teodor Teodorović-Radecki — 19. Gjeneral Adlerberg.

Cena je ovoj slici samo jednu forintu austr. vrednosti.

Ako poručite najmanje deset komada slika u jedared, onda će vam služiti jedan komad po 80. novčića i jaču platiti poštarinu.

Naručivo se šalje na ovu adresu:

P. Janković in Wien, VIII., Lederergasse Nr. 26.